

Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Odeljenje za psihologiju

MOTIVACIJA I EMOCIJE

Slobodan Marković

Tematske celine

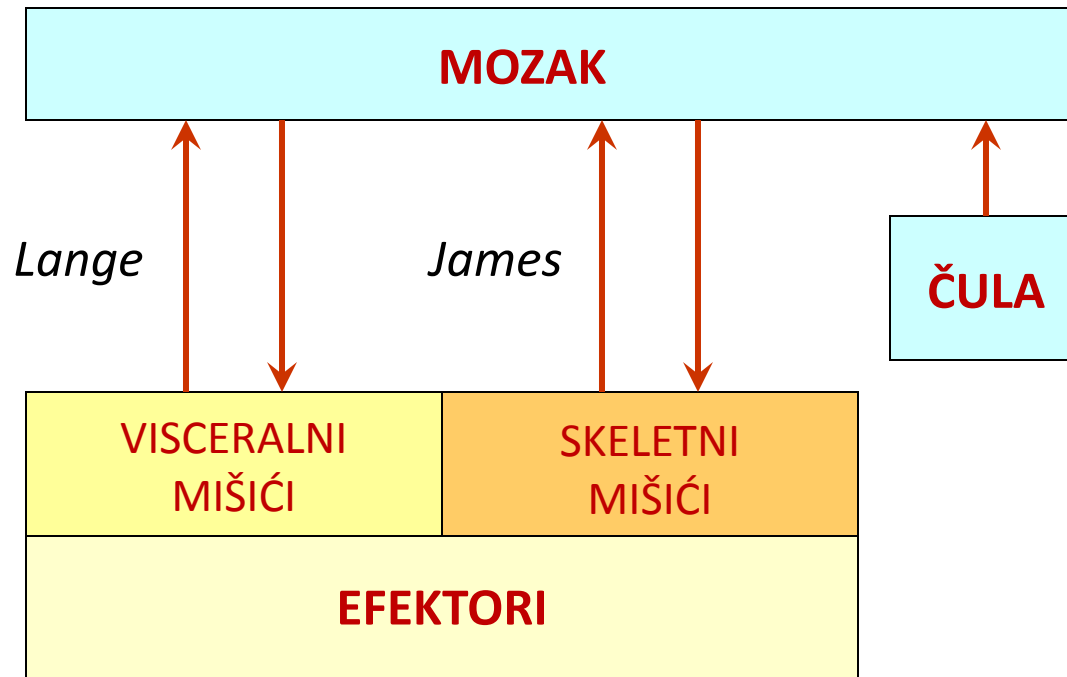
MOTIVACIJA: Instinkti, Fiziologija, Nenagonska motivacija

EMOCIJE: Fenomenologija, Neuralne osnove, Teorije

SPAVANJE I SAN

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

William James (1884) & Karl Lange (1885)

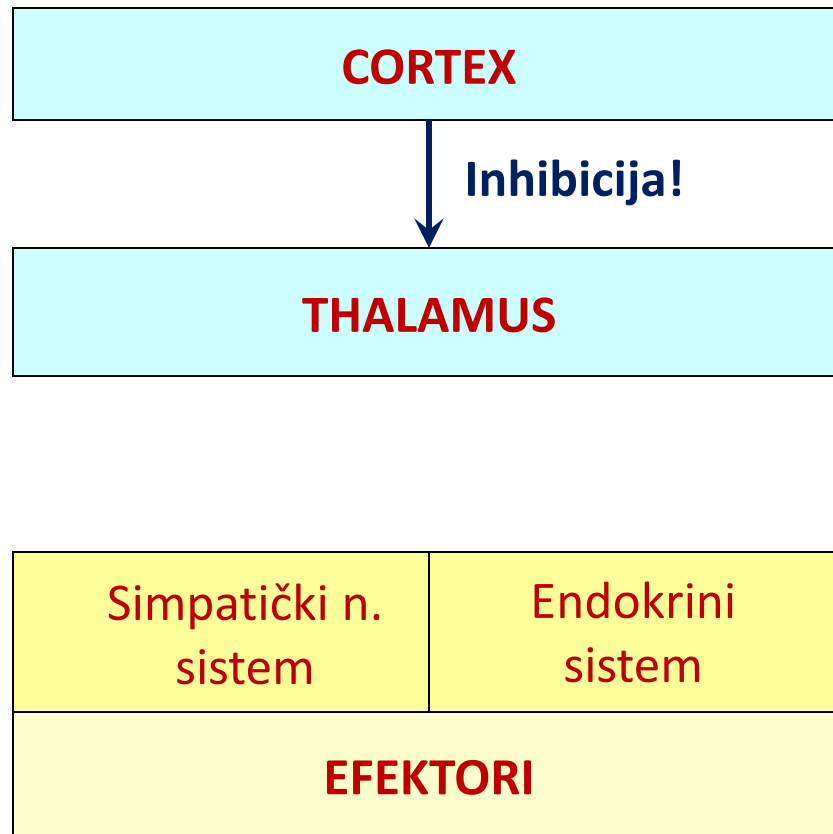
Percepcija

Doživljaj emocije = svest o telesnim promenama

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

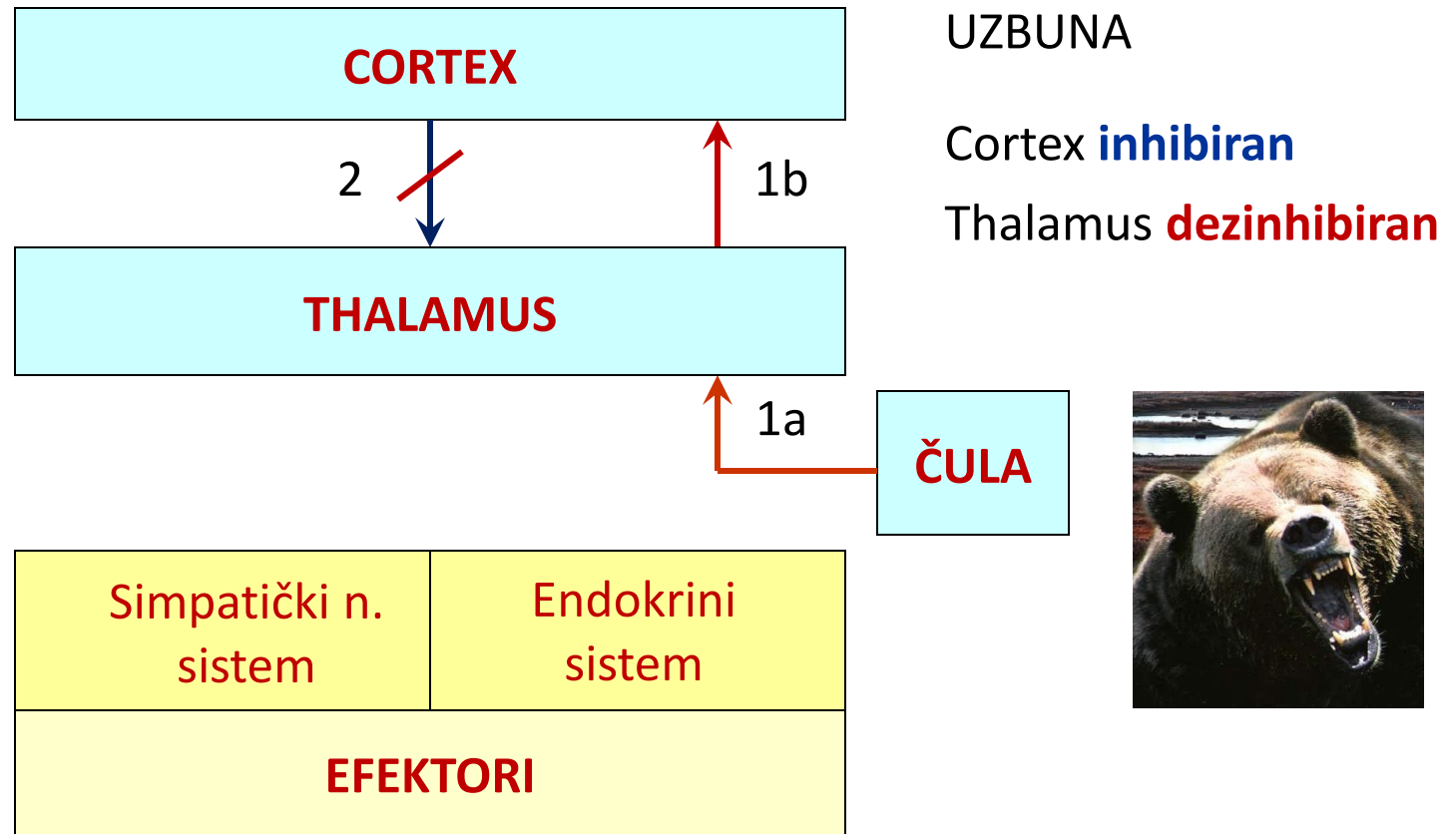
NORMALNO STANJE

Cortex **aktivan**

Thalamus **inhibiran**

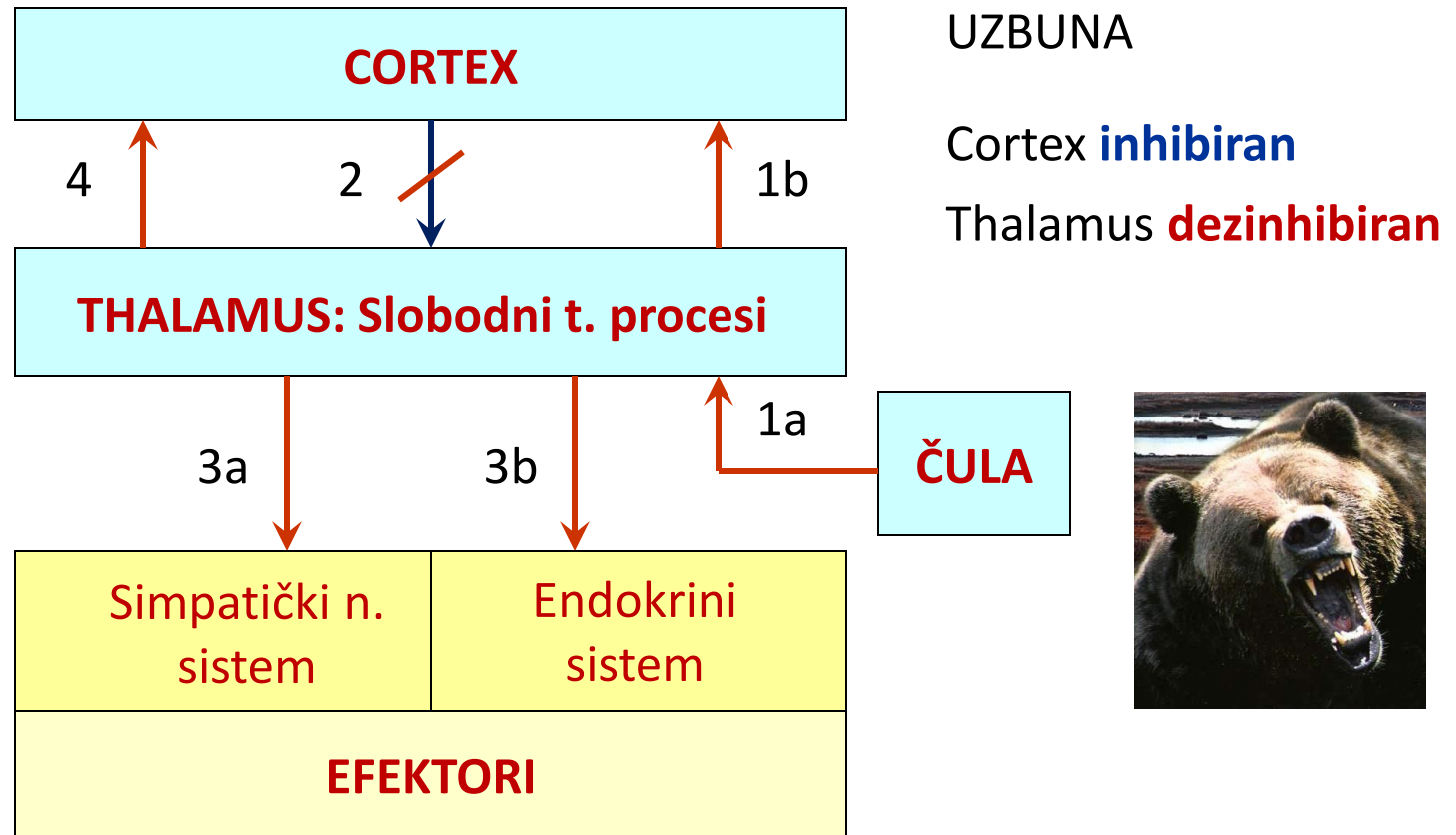
FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

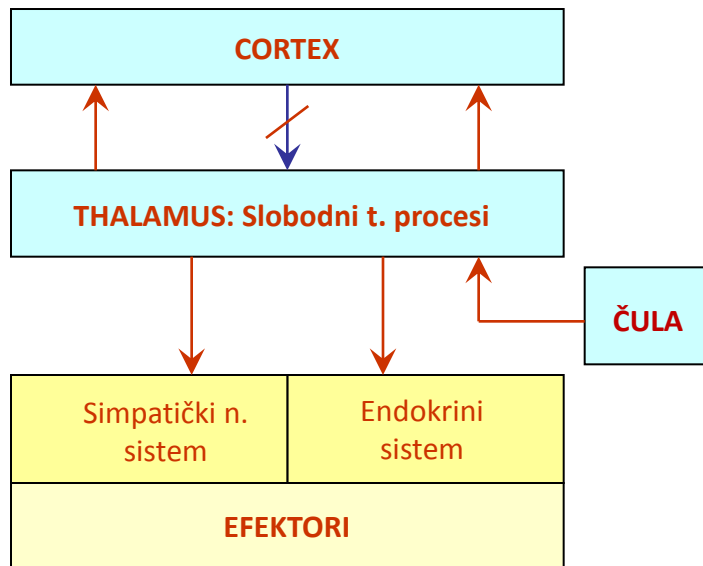
FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

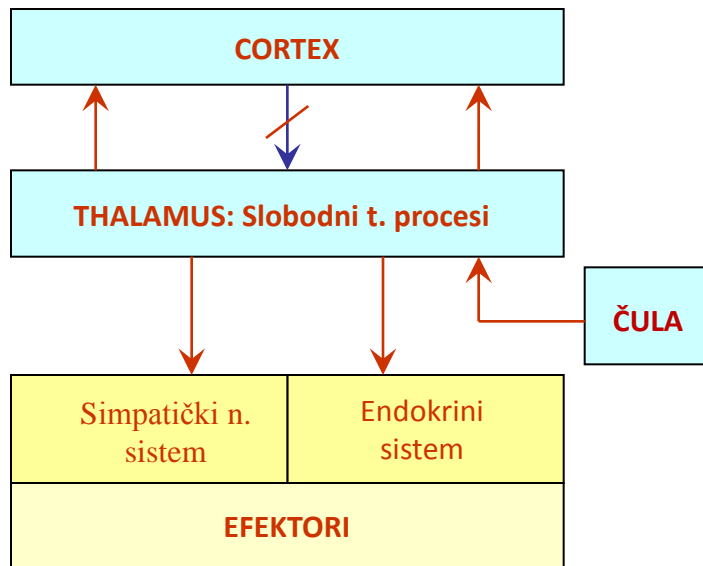

Organske promene: **fight-flight** reakcija

- povlačenje krvi sa **periferije**
- **padanje tonusa** skeletne muskulature
- **srce** (puls i pritisak): porast količine **krvi**
- **pluća** (disanje): porast količine **kiseonika**
- **jetra**: porast količine **šećera** itd.

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

Organske promene: fight-flight reakcija

- povlačenje krvi sa **periferije**
- **padanje tonusa** skeletne muskulature
- **srce** (puls i pritisak): porast količine **krvi**
- **pluća** (disanje): porast količine **kiseonika**
- **jetra**: porast količine **šećera** itd.

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Walter Cannon (1927) & Philip Bard (1928): Talamička teorija

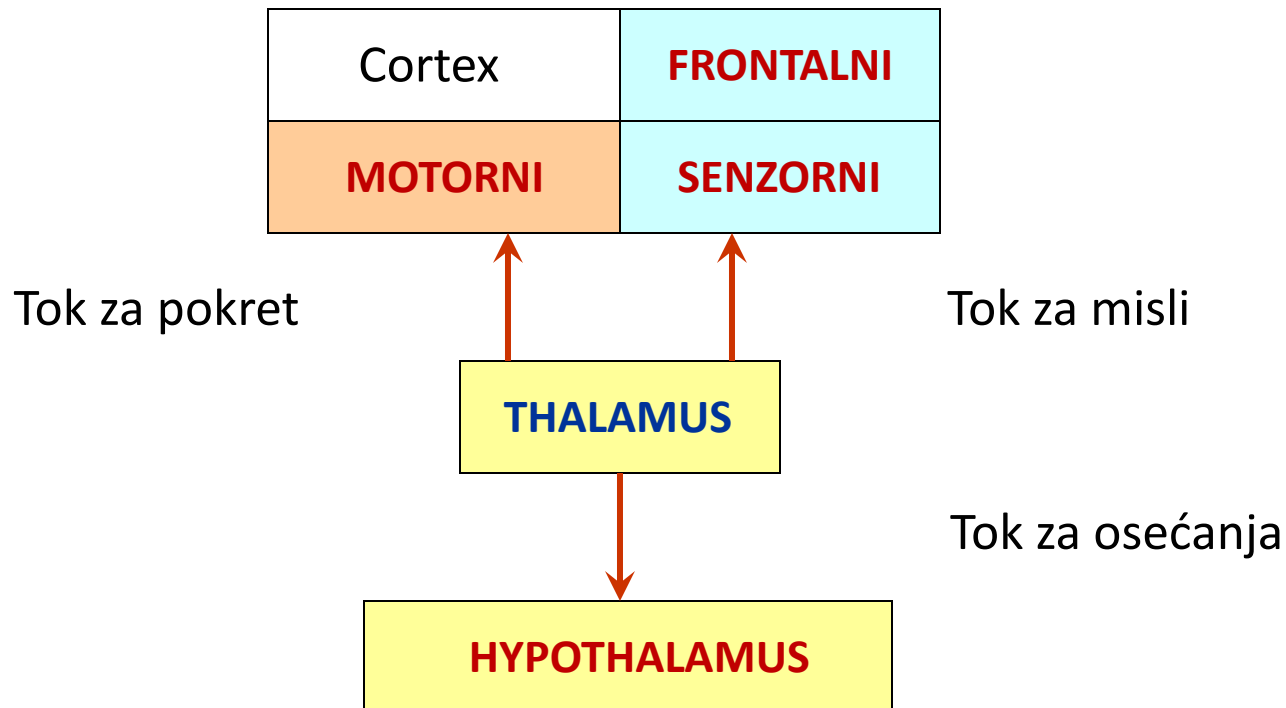
Savremeni nalazi: Pre **hipotalamus** nego **talamus**!

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

James Papez (1937) & Paul MacLean (1955): Limbička teorija

Papez: Besnilo izaziva lezije u hipokampusu i hipotalamusu

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

James Papez (1937) & Paul MacLean (1955): Limbička teorija

LIMBIČKI SISTEM: filogenetski stariji kortikalni i subkortikalni regioni

MacLean:

Visceralni mozak

Komunikacija sa organizmom (jezik emocija)

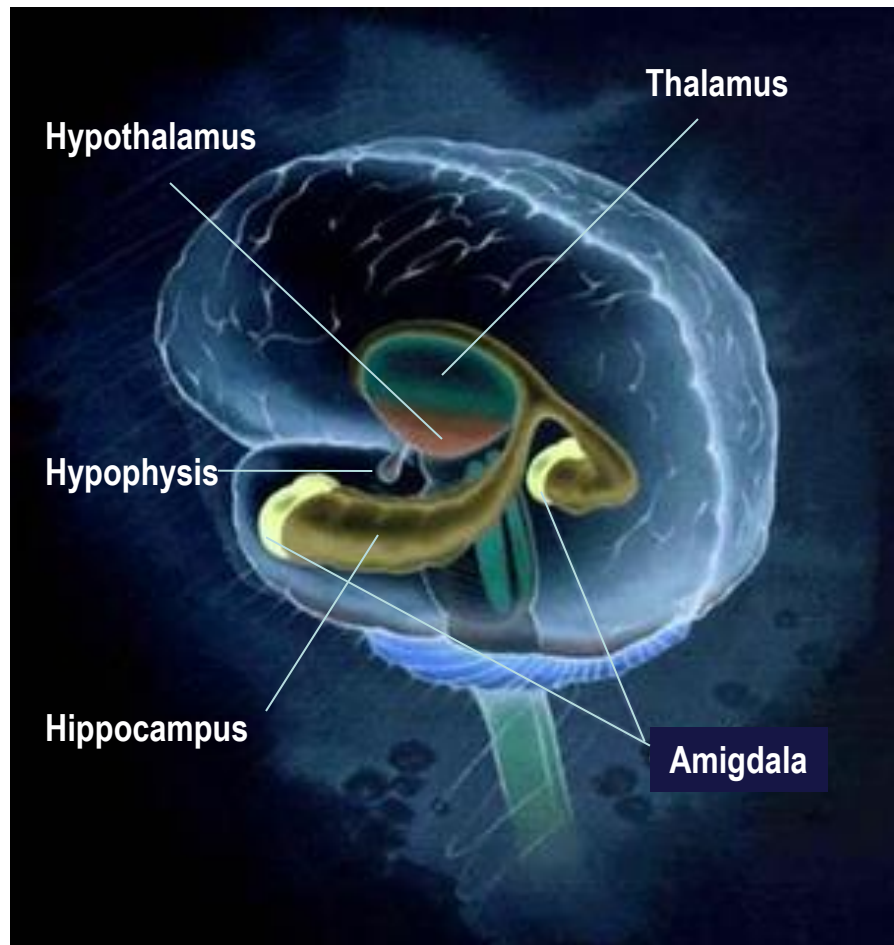
Papez:

Mehanizam nastanka emocija (Papezov krug)

Hippocampus → Hypothalamus → Thalamus → Amygdala

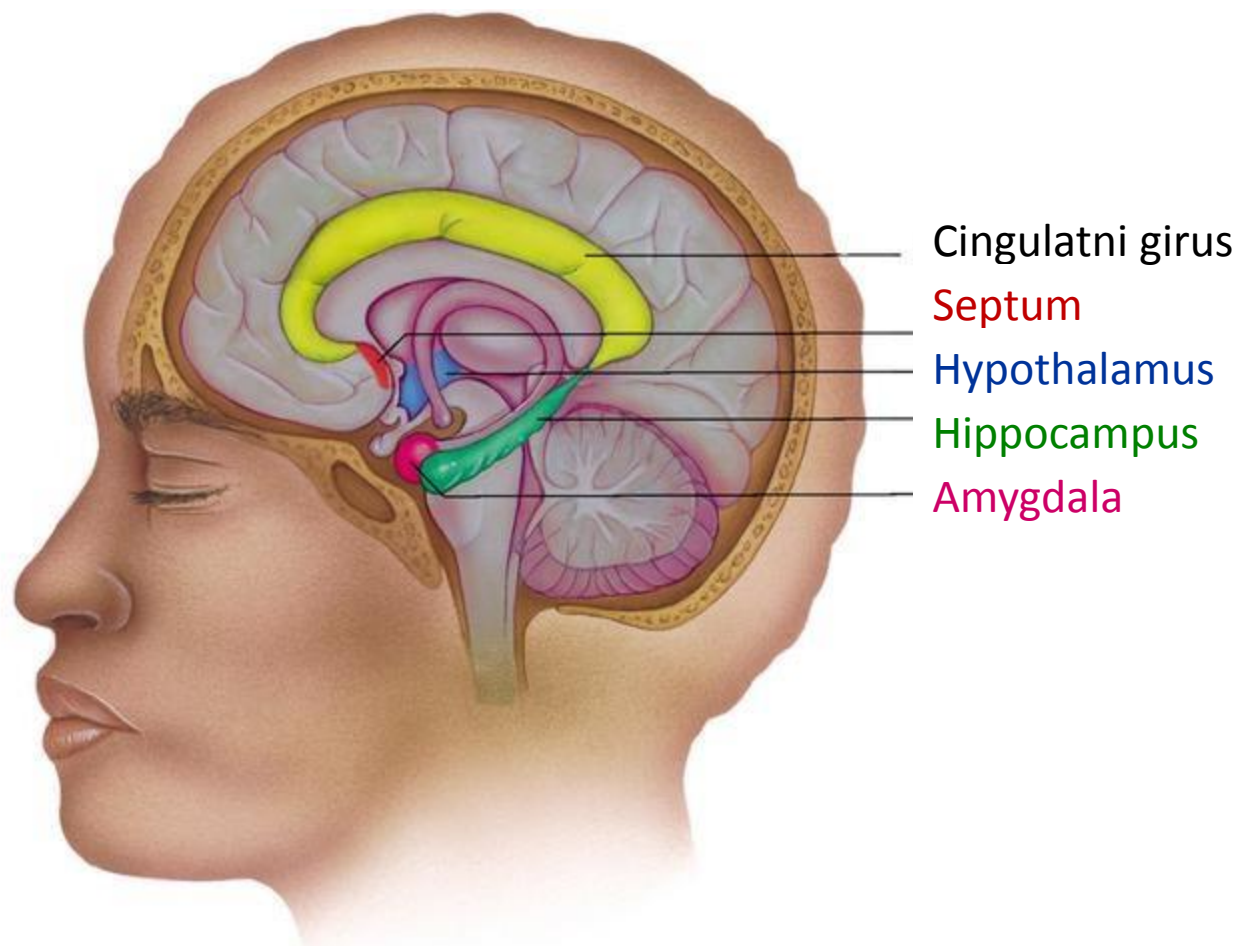
FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

LIMBIČKI SISTEM

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

LIMBIČKI SISTEM

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

LIMBIČKI SISTEM

Cingulatni girus

Stalna projekcija inform. iz visceruma

Olfaktorni korteks

Motivišući stimulusi

Hippocampus

Emocionalno iskustvo: učenje, memorija

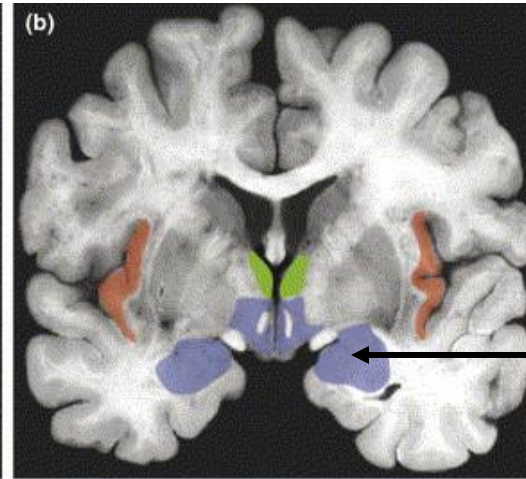
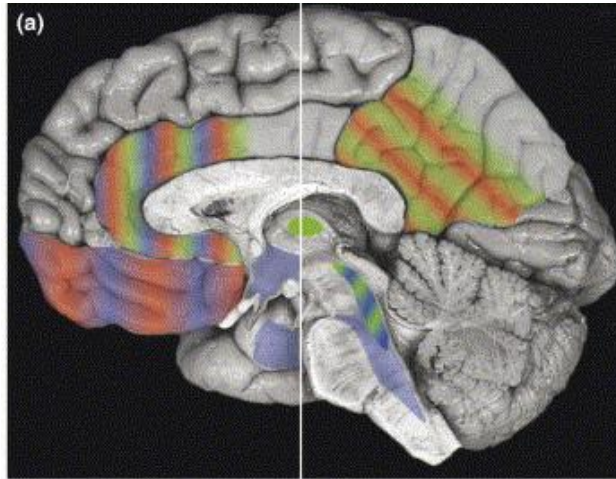
Amygdala

Septum, mamilarna jedra

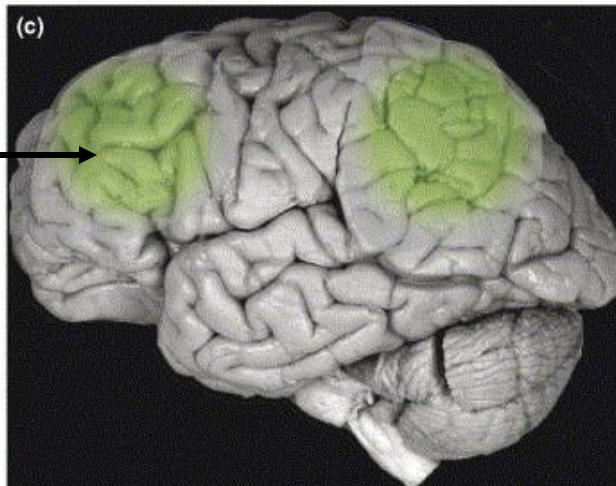
Hypothalamus

Ekspresija: autonomni i endokrini sistem

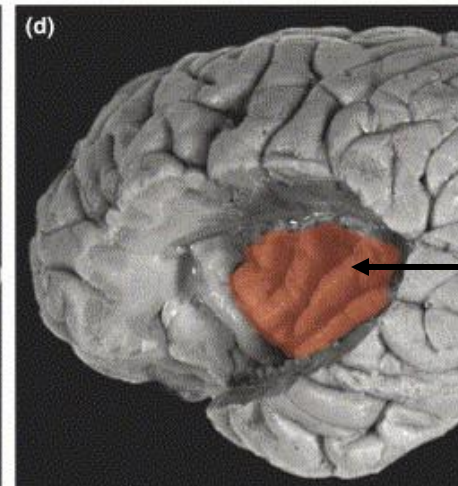
FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

ORGANSKO
STANJE

SVEST

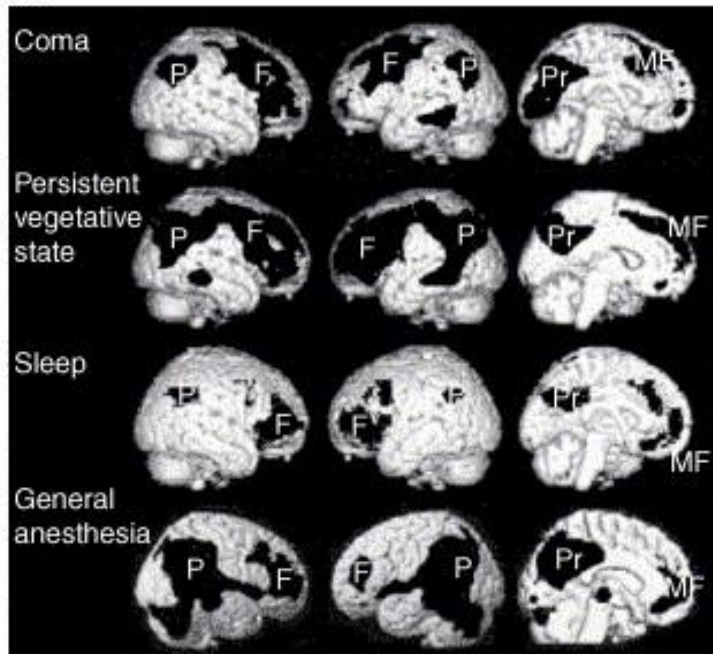

OSEĆANJE

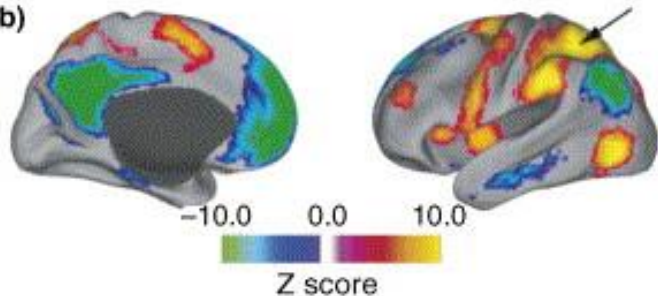

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

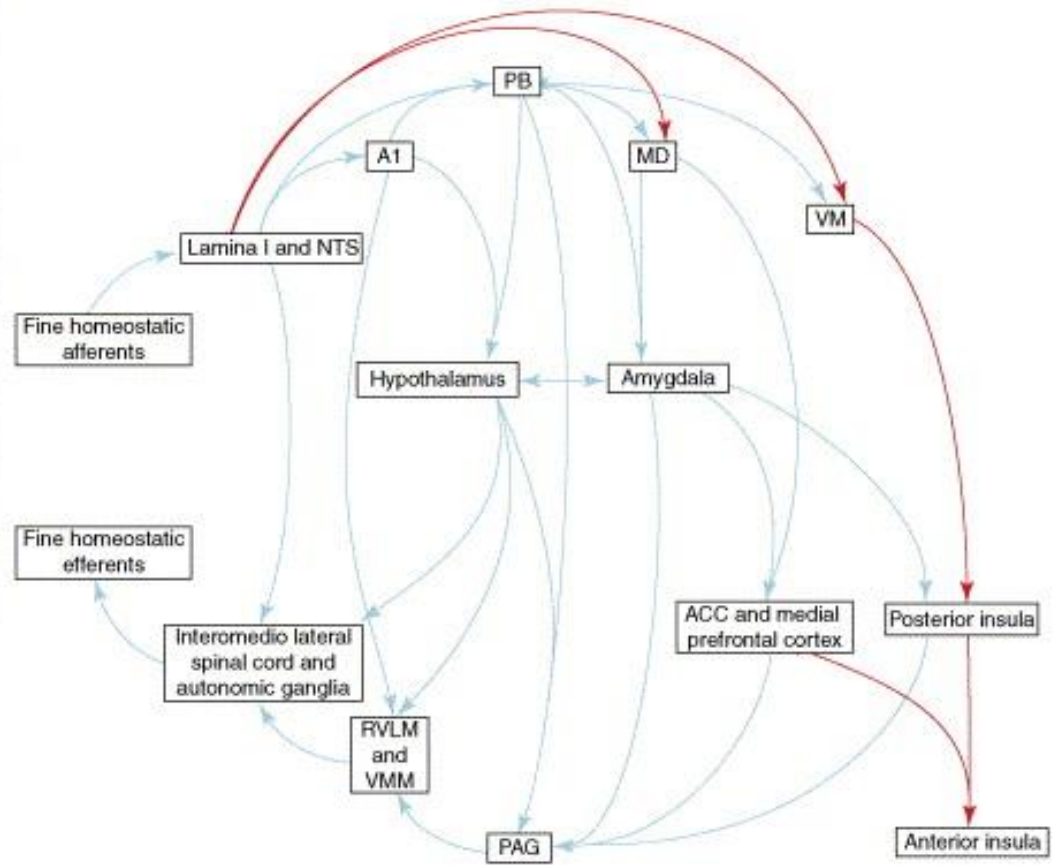
(a)

(b)

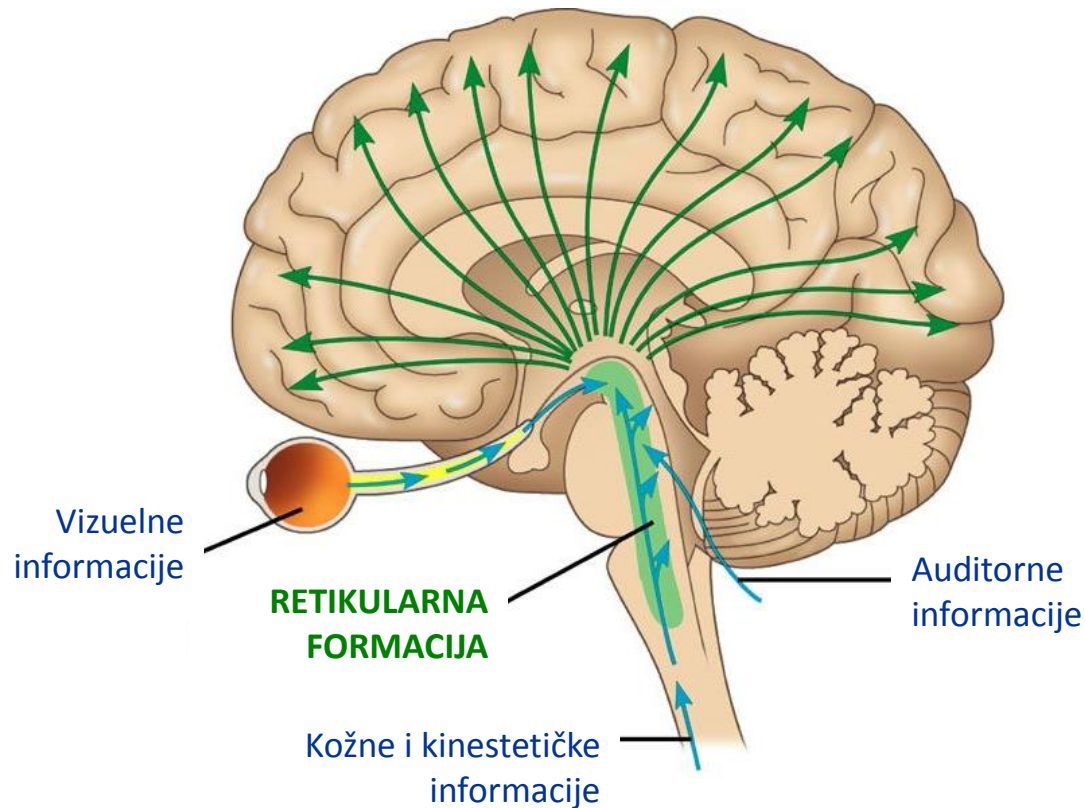
(c)

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Donald Lindsley (1951): Aktivaciona teorija

ULOGA RETIKULARNE FORMACIJE: Pobuđenost NS

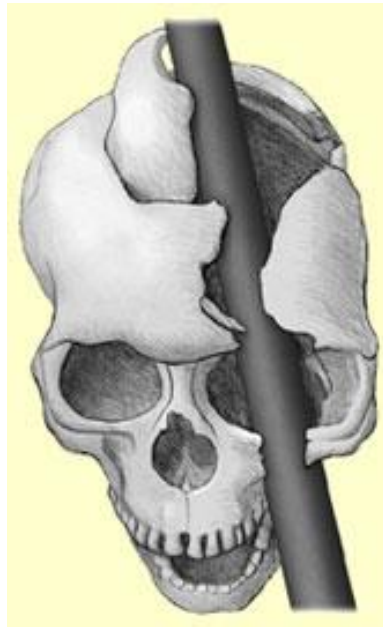

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Antonio Damasio

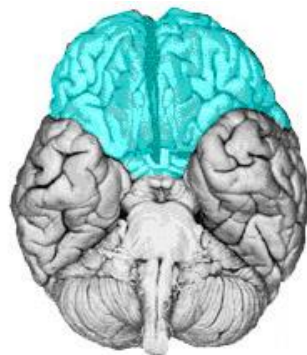
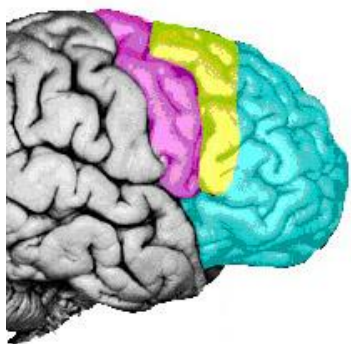
ULOGA ORBITOFRONTALNOG KORTEKSA

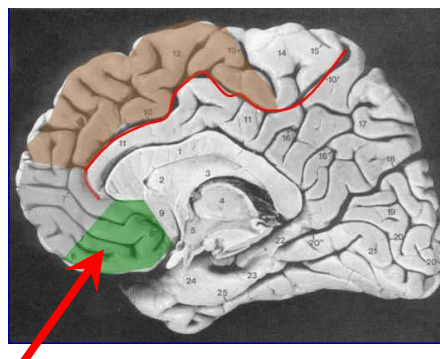
FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Antonio Damasio

ULOGA ORBITOFRONTALNOG KORTEKSA

- Motor
- Premotor
- Prefrontal
- Limbic

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

Antonio Damasio

ULOGA ORBITOFRONTALNOG KORTEKSA

- a. Neurološke i neuropsihološke studije
- b. fMRI studije

Stalna projekcija somatskih markera

Emocionalni markeri => kognitivni procesi

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

KORTIKALNA LATERALIZACIJA EMOCIJA

Hipoteza o dominaciji **desne hemisfere**: diskutabilno!

Sackheim i sar. (1978):

Leva strana lica je ekspresivnija (kontrola iz DH)

Carmon & Nachson (1973):

Emocionalno zasićeni zvuci (smeh, plač) bolje se prepoznaju DH

Borod i sar. (1992):

Povreda DH – slabije razumevanje emocionalnih reči

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

KORTIKALNA LATERALIZACIJA EMOCIJA

Hipoteza o dominaciji **desne hemisfere**: diskutabilno!

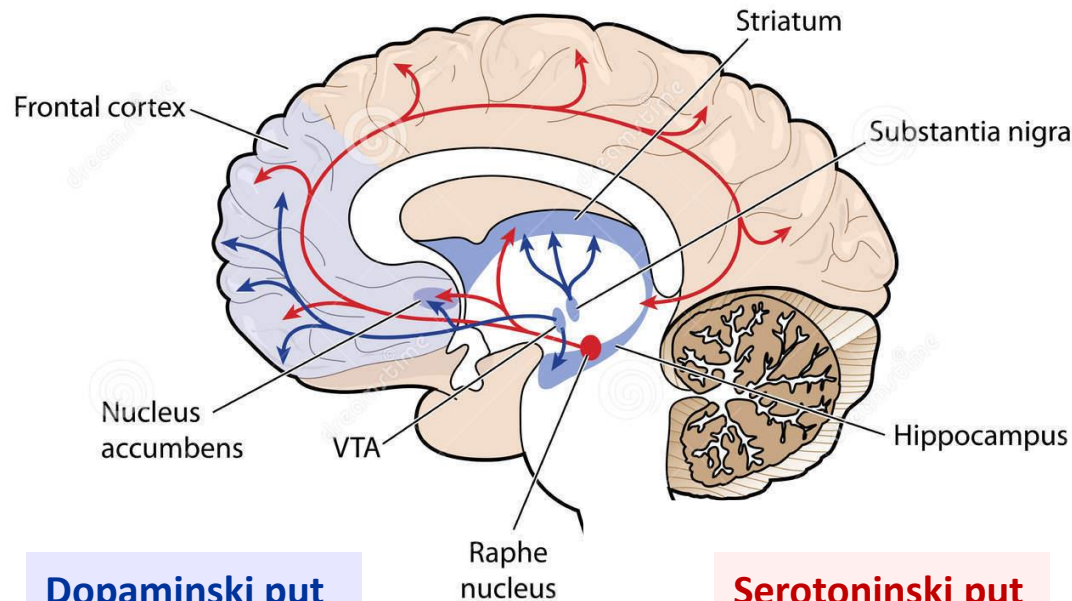
Dominacija prikaza leve strane lica na portretima

slikarstvo (*McManus & Humphrey, 1973*), fotografija (*Labar, 1973*),
selfie (*Bruno & Bertamini, 2013; Lindell, 2019*)

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

ULOGA NEUROTRANSMITERA

Dopaminski put

Funkcije:

Nagrada
Zadovoljstvo
Fina motorika

Serotoninski put

Funkcije:

Raspoloženje
Memorija
Spavanje

FIZIOLOŠKE OSNOVE EMOCIJA

ULOGA NEUROTRANSMITERA

- Dopamin:** zadovoljstvo (kokain sprečava aps.)
- Serotonin:** osećanje sreće; nedostatak => depresija
- Norepinefrin:** pobuđenost: manična stanja – depresija
- GABA:** redukuje anksionost (valium)
- Endorfin:** redukuje bol, priyatnost, euforija

